

Manuel Pigem, el «pintor de l'Estany»

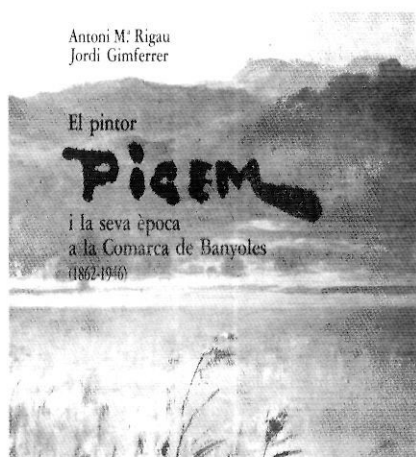
GIMFERRER, Jordi - RIGAU, Antoni M.: *El pintor Pigem i la seva època a la Comarca de Banyoles (1862-1946)*. Carles Vallès editor (editorial ART-3), Figueres 1987. 398 pp.

Carles Vallès, editor i coneixedor de la història i l'actualitat artística de les nostres comarques, ha emprès una nova aventura i ha editat un nou llibre, *El pintor Pigem i la seva època a la Comarca de Banyoles (1862-1946)*, per a la qual cosa ha comptat amb dos versats banyolins, Antoni M. Rigau i Jordi Gimferrer, que amb aquest llibre han aconseguit allunyar-se de la típica fórmula dels anomenats "llibres d'art".

Ambdós autors parteixen d'un objectiu determinat: donar a conèixer mitjançant el llibre la vida i l'obra del «pintor de l'Estany» fent, però, un exercici de transformació que els permet deixar palesa, alhora, la història de la ciutat de Banyoles. I és aquí precisament on rau l'interès i l'originalitat del llibre. Lluny d'ajustar-se als paràmetres del "llibre d'art", que sol limitar-se a donar a conèixer l'obra i les dades més significatives de l'artista, aquesta obra reconstrueix tota una època de profundes transformacions, tant històriques com artístiques, i es converteix així en quelcom més que un "llibre d'art". Antoni M. Rigau, cronista de la ciutat de Banyoles, desglossa en la primera part del llibre tots aquells esdeveniments relacionats amb la vida banyolina de l'època. Pigem és l'ànima del seu estudi, però en el conjunt, es converteix en un protagonista més de la història del seu poble. Rigau ens va introduint en una etapa de la història on ens descriu importants canvis polítics i socials, sense oblidar la petita anècdota, que ens portarà a conèixer d'altres protagonistes d'aquest episodi de la història, des dels pintors i escriptors que passaren per Banyoles, fins a aquells que hi tingueren una forta incidència: l'Eusebi Isern, el senyor "Narcís de la flauta", en Martírià Butinyà... i tants d'altres coetanis i amics de Manuel Pigem.

Tota la vida de Pigem estarà lligada —exceptuant un curt període de temps a París, la "ciutat espantosa", com ell l'anomenava— a la seva ciutat i esdevindrà a la fi la vida de Banyoles.

Les imatges que acompanyen aquesta primera part donen testimoni d'aquesta història, fotografies, cartells de festes, revistes... configuren un període

La monografia dedicada al pintor Pigem és també un document que reconstrueix una època de la història de Banyoles.

que acabarà amb la mort del pintor el 1946.

En la segona part del llibre, Jordi Gimferrer fa una anàlisi de tots els esdeveniments artístics que tingueren lloc durant aquest període en la ciutat de l'Estany. Tot el primer apartat gira entorn de l'obra de Manuel Pigem. Gimferrer analitza la producció del pintor i fa evident un fet que tant ell com A.M. Rigau defensen: l'existència d'un paisatgisme banyolí —que té el seu màxim representant en Pigem— amb connotacions i característiques pròpies, que l'allunyen de l'escola paisatgística olotina.

Gimferrer ha tingut cura d'una treball complex: establir una antologia cronològica del pintor Pigem; quelcom difícil si tenim en compte que molts dels quadres de Pigem no estaven datats. L'extensa i diversificada obra de Pigem ha fet també molt costosa aquesta datació que Gimferrer ha portat a terme de manera brillant. L'estudi de l'evolució, de la firma del pintor —al qual l'autor ha dedicat un acurat espai— ha ajudat a establir aquesta cronologia.

En els apartats posteriors l'autor ens va descobrint tots aquells artistes vinculats amb Banyoles, i fa de les pàgines següents un recorregut per la història artística de l'època.

Després del buit artístic que hi hagué a la comarca de Banyoles, aquesta passà a ésser un important centre cultural on s'aturaven pintors i literats d'arreu; gent com Santiago Rusiñol, Eliseu

Meifrèn, Joan Bruil, Miquel Utrillo, Xavier Nogué... sense oblidar la nissaga dels Llimona, no pogueren eludir el paisatge fascinant que la ciutat del llac els oferí, i la converteix en tema de la seva obra. Molts d'aquests artistes, amics de Pigem, viuen de prop Banyoles i el seu entorn; això permet a Gimferrer un doble joc: donar a conèixer les relacions de Pigem amb altres artistes i fer un recorregut pels constants i profunds canvis artístics que dominaren l'època.

El llibre d'Antoni M. Rigau i Jordi Gimferrer no tan sols ens descobreix Pigem, sinó que ha contribuït feliçment a la recuperació i restauració de moltes de les seves obres. Les pintures de Pigem, tot i que deixen entreveure inevitables influències de Joaquim Vayreda, Josep Berga, etc., gaudeixen d'una marcada entitat pròpia. En les seves obres Pigem donà forma al seu desig i hi reflectí l'empremta deixada per un paisatge amb connotacions particularíssimes, que ell va saber plasmar amb tota la seva esplendor. En contemplar aquestes pintures hom no pot evitar d'endinsar-se en el silenciós univers del pintor "de l'Estany".